

СТАНОВИЩЕ

От проф. Д-р Боряна Върбанова, дм

Медицински Университет „Проф. Д-р Параскев Стоянов“ Варна

Катедра Педиатрия

Относно дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, докторска програма „Обща медицина“

Автор: д-р Ирина Иванова Момчева

Форма на докторантурата: задочна

Катедра: Катедра Обща медицина на Медицински Университет “Проф. д-р Параскев Стоянов” Варна

Тема: Изследване участието на хуморалните фактори на вродения имунитет в патогенезата на активираната остеоартроза

Научен ръководител: Доц. д-р Женья Русева, д.м., катедра Обща медицина, Медицински Университет “Проф. д-р Параскев Стоянов” Варна

Общо представяне на докторанта и процедурата:

Д-р Ирина Иванова Момчева е родена на 14.04.1967 год. в гр. Средец. Завършва висше медицинско образование във ВМИ Пловдив през 1993год. В периода 1993-1998 работи като терапевт в амбулаторни практики в Бургаска област. От 2000- 2008 година е общопрактикуващ лекар към груповата практика „Медика 2000“Бургас. Специализира ревматология в Клиниката по Ревматология на УМБАЛ „Света Марина“ Варна от 2008-2010 год. От 2010 год. до момента работи като ревматолог в Отделение по Ревматология към УМБАЛ гр. Бургас. От 2021 год. е асистент по Пропedeutика на вътрешните болести и ревматология към МФ на Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ Бургас. Има придобити специалности по вътрешни болести и ревматология. Завършила е Стопанско управление и здравен мениджмънт в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ Бургас.

Д-р Момчева развива активна научна дейност с участия в научни конгреси и симпозиуми и публикации в областта на ревматологията.

Документите по дисертацията са подготвени съгласно нормативните изисквания за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ , а процедурата- утвърдена със Заповад на Ректора на МУ „Проф. Д-р Параскев Стоянов“ № Р-110-69/26.02.2024 .

Актуалност на тематиката:

Остеоартрозата е най- честото ставно заболяване при възрастните, познато на медицината от античността. Първите научни описания датират от 19 век. Въпреки това, едва в последните десетилетия се доказаха патогенетични възпалителни механизми, които позиционираха това заболяване отвъд статута му на дегенеративно възрастово-обусловено състояние. Голямото медицинско значение на разширяване на познанията в тази област произтича от една страна от масовото засягане на застаряващото население, а от друга- удължаване на средната продължителност на живота и необходимостта от повишаване качеството на живот на съвременния човек. Въпреки многото проучвания, все още не е възприет единен универсален подход, който да оценява актуалното състояние на възпалителния процес, да предскаже клиничния му ход и отговора от лечението. Утвърждаването на надеждни, лесно изпълними, икономически ефективни и валидирани биомаркери за ОА все още очаква практическото си реализиране.

Познаване на проблема:

В литературния обзор д-р Момчева показва задълбочени теоретични познания. Разгледани са в детайли анатомията и молекулярната структура на ставния апарат при ОА, в частност на колянната става. Подчертава се ролята на нискостепенното възпаление на синовиалната мембрана при обостряне на ОА и неговите последици за структурната и функционална дезорганизация и ремоделиране на подлежащите тъкани- хрущял и кост. Изтъкнато е значението на на проинфламаторните цитокини в патогенезата на ОА. Разгледана е функцията на адипокините и възпалителните медиатори от цикъла на арахидоновата киселина. Подчертава се значението на механизмите на вродения имунен отговор в патогенезата на ОА. Интерес представлява участието на TLR, фракциите на комплемента и металопропротеиназите. Специално внимание е отделено на комплементната каскада и ролята ѝ във възпалителните процеси на ОА, което е и лайтмотива на научния труд.

Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите:

Дисертационният труд е добре структуриран и е лично дело на дисертанта. Представен и в 120 страници, разпределени както следва: литературен обзор, хипотеза, цел и задачи, материал и методи, резултати, обсъждане, изводи, приноси, публикации и съобщения, научни приложения и библиография. В дисертацията има 24 номерирани таблици и 18 номерирани графики и 6 хистограми, които са добре оформени. Някои от таблиците са на английски език, което би могло да се избегне. В текста се забелязват и

единични неномерирани таблици и схеми. Библиографията включва 237 източника от чуждестранни и български автори.

Целта на дисертацията е ясно формулирана, а шестте задачи- логични и изчерпателни.

Материалът включва 156 пациенти на възраст между 43 и 90 години, изпълняващи ACR критериите за ОА на колянна става. От тях 121 жени и 35 мъже. Подбраните пациенти са с активирана остеоартроза на колянна става при липса на анамнестични, клинични и лабораторни данни за друго заболяване, което би могло да е причина за хидропс, базирани на правилно подбрани изключващи критерии. Изследвани са нивата на С3 и С4- фракции на комплемента и CRP в серума и синовиалната течност с турбидиментичен метод. Резултатите са обработени с подходящи статистически методи с помощта на SPSS.

Резултати и обсъждане: Последователно са анализирани демографски характеристики на болните- пол и възраст. Представени са нивата на С3, С4 и CRP, както в серума, така и в синовиалната течност. Сравнителният анализ показва, че в серума на изследваните болни се установяват значително по- високи нива на тези показатели. Стойностите на трите изследвани протеина в синовиалната течност са средно с 42,14 % за CRP, с 34,90% за С3 и с 30,97 % за С4 от стойностите им в кръвната плазма при норми от 10% за нива на комплемента и до 20% нива за CRP в здрава става. Получените резултати кореспондират с публикуваните в литературата. Потърсена е корелационна зависимост с рентгенологичния стадий на заболяването. Не се открива тенденция към ескалиране на възпалението в по- напреднала рентгенологично ОА. Относително по- високи нива се установяват в ранните рентгенологични стадии, което се обяснява от дисертанта с по- изразени процеси на репарация в този период. Предложен е нагледен схематичен модел на възпалението при ОА, подходящо стадиране и обоснована терапевтична стратегия, включваща противовъзпалително лечение наред с останалите фармакологични и нефармакологични методи известни в клиничната практика. Обсъждат се бъдещи иновативни стратегии за противовъзпалителна терапия при ОА. Посочени са потенциални кандидати за бъдеща таргетна терапия.

Изводите са логични и произтичат от установените резултати.

Приносите на дисертацията са коректно формулирани и обективни.

Във връзка с дисертационния труд д-р Момчева е представила 3 научни статии и 3 участия в конгреси и конференции.

Представеният автореферат съответства по съдържание и оформление на изискванията.

Заклучение: Дисертацията на д-р Ирина Иванова Момчева на тема „ Изследване участието на хуморалните фактори на вродения имунитет в патогенезата на активираната остеоартроза“ е собствена разработка на актуална тема с оригинални

научни и практически приноси, отговаряща напълно на изискванията на Правилника на МУ „Проф. Д-р Параскев Стоянов“ Варна за условията и реда за придобиване на научни степени. Препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да присъдят на докторанта образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление Медицина, докторска програма „Обща медицина“.

19.03.2024

Изготвил становището:

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679

Проф. Д-р Боряна Върбанова, дм